

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

160470

Onderwerp: Perspectiefnota 2024-2027

Kernboodschap

De Perspectiefnota is het startpunt van een nieuwe cyclus van begroten en verantwoorden. De Perspectiefnota 2024-2027 geeft inzicht in de beleidsinhoudelijke en financiële kaders voor de Begroting 2024 en de daarin opgenomen meerjarenraming 2025-2027. Het beeld dat deze Perspectiefnota laat zien is dat de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen op de lange termijn vooralsnog belemmerd worden door onzekerheid over het financiële meerjarenperspectief. Het financiële kader is voor de eerste jaren meer dan toereikend voor het kunnen opvangen van de autonome en overige financiële ontwikkelingen. Door de forse terugval van de rijksmiddelen (het gemeentefonds) vanaf 2027 ontstaat op grond van de huidige kaders echter een structureel knelpunt. Er is een aantal aanknopingspunten dat het aannemelijk maakt dat de structurele ruimte in de komende meicirculaire vergroot wordt. Het is echter onzeker of deze (extra) ruimte ook dermate groot is dat hiermee de in deze Perspectiefnota beschreven knelpunten en ambities in (lopend) beleid en uitvoering ook (volledig) van dekking kunnen worden voorzien. In aanloop naar de Begroting 2024 zal hierover duidelijkheid ontstaan.

Voorstel

1. De Perspectiefnota 2024-2027 vast te stellen.

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Perspectiefnota 2024-2027 aan waarin we onze ambities voor de komende jaren beschrijven en aangeven welke keuzes we daarbij maken. We werken stevig verder aan onze ambities om de stad duurzamer, groener, kansrijker en meer verbonden te maken.

De Perspectiefnota is het eerste document in de cyclus van begroten en verantwoorden. De Perspectiefnota is een vormvrij document, zonder richtlijnen vanuit de gemeentewet of het BBV. Het gepresenteerde financiële meerjarenbeeld geeft een eerste inzicht voor de Begroting 2024, maar hoeft in tegenstelling tot de Begroting niet te voldoen aan door de provincie gestelde eisen in het kader van structurele en reële sluitendheid.

De Perspectiefnota is als volgt ingedeeld:

- Een inleidend hoofdstuk over de belangrijkste beleidsinhoudelijke ontwikkelingen waar we voor staan en waar we aan werken. In dit hoofdstuk zijn ook de resultaten uit het Digipanel verwerkt, dat specifiek voor deze Perspectiefnota bevroegd is op een aantal onderwerpen;
- Een hoofdstuk over het financiële perspectief voor de komende jaren, met daarin:
 - een algemene inleiding over de verwachte ontwikkeling van de gemeentelijke financiën

- een concrete duiding en toelichting van de autonome en overige financiële ontwikkelingen
- een beschrijving van de knelpunten en ambities in het (lopende) beleid en uitvoering, die vanwege de onzekerheid over het (structurele) financiële perspectief nog niet allen van dekking kunnen worden voorzien. Deze knelpunten en ambities zijn beschreven aan de hand van de thema's uit het coalitieakkoord: Een duurzaam Arnhem, een groen Arnhem, een kansrijk Arnhem en een verbonden Arnhem.

Beoogd effect

De uitkomsten van de besluitvorming over de Perspectiefnota te betrekken bij het opstellen van de ontwerp Begroting 2024.

Argumenten

1.1 De beleidsinhoudelijke ontwikkelingen en ambities worden toegelicht

In de Perspectiefnota 2024-2027 wordt een actueel inzicht gegeven van de inhoudelijke ontwikkelingen en ambities die op diverse beleidsterreinen voor de komende jaren van belang zijn.

1.2 Het begrotingskader wordt geactualiseerd

Met de Perspectiefnota 2024-2027 worden de begrotingskaders bijgesteld op basis van autonome ontwikkelingen en overige financiële ontwikkelingen. Tevens worden de knelpunten en ambities in (lopend) beleid en uitvoering in beschrijvende zin verwerkt. In de Begroting 2024 zullen deze kaders verder worden ingevuld.

Kanttekeningen en risico's

Net als in de afgelopen jaren is het ook in dit voorjaar onzeker hoe de financiële vooruitzichten voor de komende jaren zullen zijn. Twee jaar geleden was er onzekerheid omdat er nog geen nieuw kabinet was. Vorig jaar ontstond onzekerheid vanwege de onduidelijkheid in het regeerakkoord van het kabinet over de nieuwe financieringssysteem van 2026. De door gemeenten dringend gewenste duidelijkheid over het structurele financiële perspectief is helaas tot op heden nog altijd niet geboden. In de septembercircular 2022 is wel een incidentele tegemoetkoming in het gemeentefonds voor het jaar 2026 toegekend. Daardoor is het 'ravijn' in 2026 enigszins gedempt en in volle omvang verschoven naar 2027. Het Rijk belooft duidelijkheid aan gemeenten in de meicircular van dit jaar, waarbij het afwachten is hoe duidelijk deze circular gaat zijn. Komt er bijvoorbeeld een (aanvullende) compensatie? En is deze compensatie dan incidenteel of structureel? Of komt er ook een nieuwe systematiek voor de berekening van het gemeentefonds? En hoe ziet die systematiek er dan uit? De meicircular 2023 komt voor alle gemeenten te laat in het proces van het opstellen van kadernota's, waardoor ook het financiële meerjarenperspectief in deze Arnhemse Perspectiefnota 2024 onzekerheid kent. Gemeenten gaan hier ieder naar eigen inzicht mee om en de provincie worstelt hier vanuit haar toezichthoudende rol (ook) mee. Het risico bestaat dat in aanloop naar de Begroting 2024 duidelijk wordt dat de rijksmiddelen onvoldoende ruimte bieden om alle financiële knelpunten en ambities uit deze Perspectiefnota te dekken. In dat geval worden in de Begroting 2024 voorstellen gedaan om hier op een passende wijze mee om te gaan.

Participatie

De Perspectiefnota is een integraal kaderstellend document waarin de plannen en visies op de diverse beleidsterreinen terugkomen. In de voorbereiding van deze visies/plannen zelf hebben participatietrajecten vaak al plaatsgevonden en/of zijn nog aan de gang.

Daarnaast is in de periode 8 februari tot en met 24 februari 2023 het Digipanel via e-mail uitgenodigd om mee te denken over de ambities van de gemeente Arnhem. 1.161 Digipanelleden hebben de vragenlijst ingevuld, een respons van 29,8%. Alhoewel het Digipanel niet volledig representatief is voor de gemeente Arnhem, geven de resultaten van het onderzoek wel een goed beeld van wat er leeft in de stad, en wat belangrijke aandachtspunten zijn in relatie tot de Perspectiefnota. We hebben deze groep 'kritische meedenkers' bedankt voor hun bijdrage. Ook hebben we ze de gelegenheid gegeven hun advies toe te lichten tijdens de 'Inspiratiemarkt' die op 10 mei 2023 plaatsvindt in het kader van de behandeling van de Perspectiefnota in de raad. 220 panelleden hebben aangegeven dit graag te doen.

Financiën

Wanneer we de autonome en overige financiële ontwikkelingen in de begroting zouden verwerken, ontstaat voor het begrotingsjaar 2024 net als in de huidige Begroting een fors positief structureel sluitende begroting. Hierop wordt de begroting van de gemeente door de provincie beoordeeld. Ook de ontwikkeling van de weerstandsfactor laat een flink positieve ontwikkeling zien: in alle jaren van 2023 tot en met 2027 ligt deze (fors) boven de norm van 1,4. Dit komt door de aanwezige incidentele ruimte.

Het verwerken van deze autonome en overige financiële ontwikkelingen leidt er *binnen de momenteel bekende kaders* echter ook toe dat de totale onttrekking aan de algemene reserve in 2027 ruim € 10 miljoen bedraagt, die grotendeels structureel zou zijn. Mogelijk wordt dit tekort verlaagd naar circa € 4 miljoen, indien de invoering van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen een jaar uitgesteld wordt (zie verderop onder gemeentefonds). We beschouwen dit structurele tekort vanaf 2027 als een onwenselijke situatie die, zoals gezegd, het gevolg is van de huidige financiële kaders waarbinnen gemeenten moeten opereren.

Zoals hiervoor geschetst, verwachten we in aanloop naar de Begroting 2024 meer duidelijkheid vanuit het Rijk te ontvangen. Daarbij gaan we uit van een verruiming van de middelen die gemeenten nodig hebben om tenminste de autonome en overige financiële ontwikkelingen ook structureel het hoofd te bieden, maar die daarnaast ook noodzakelijk zijn om de knelpunten en ambities in (lopend) beleid en uitvoering te kunnen realiseren. Hieronder vallen ook de in de Begroting 2023 noodgedwongen incidenteel gedekte ambities, die we eigenlijk een meer structurele dekking zouden willen geven. Gelet op de in de meicirculaire beloofde duidelijkheid uit Den Haag, vinden we het niet opportuun om nu al concrete ombuigingen in gang te zetten. Indien de structurele ruimte in aanloop naar de Begroting 2024 onverhoopt niet of niet in voldoende mate wordt geboden, dan vindt binnen de VNG overleg plaats over hoe hiermee om te gaan, omdat alle gemeenten dan met hetzelfde probleem kampen. Indien nodig bekijken we bij het opstellen van de Begroting 2024 welke mogelijkheden er zijn om ook vanaf 2027 een sluitende begroting te kunnen realiseren. Hoewel we dit zeer ongewenst vinden, voorzien we binnen de in deze Perspectiefnota gepresenteerde financiële ontwikkelingen wel aanknopingspunten om in aanloop naar de Begroting 2024 andere keuzes te maken, bijvoorbeeld door de indexaties niet (volledig) toe te kennen.

Uitvoering

De besluitvorming van de raad over de Perspectiefnota 2024-2027 wordt betrokken bij het opstellen van de ontwerp Begroting 2024, die eind september 2023 aan uw raad wordt aangeboden.

Communicatie

Er is een persbericht verzonden over deze Perspectiefnota. Daar waar van toepassing worden externe partijen door hun gemeentelijke accounthouders op de hoogte gebracht van besloten maatregelen. Net als andere jaren maken we bij deze Perspectiefnota een infographic.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Perspectiefnota 2024-2027
- Rapportage panelonderzoek PPN 2023
- Alle adviezen van digipanelleden

Besluit van

Zaaknummer

160470

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18 april 2023, nummer: 160470;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Perspectiefnota 2024-2027 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,